

Súd: Okresný súd Prievidza
Spisová značka: 12Ps/8/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3820205024
Dátum vydania rozhodnutia: 01. 07. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Matulák
ECLI: ECLI:SK:OSPD:2021:3820205024.4

Uznesenie

Okresný súd Prievidza sudcom JUDr. Róbertom Matulákom v právnej veci nesvojprávneho: G. G., nar. X.X.XXXX, trvale bytom V. sociálnych služieb R., so sídlom U. D., Q. XXX/XX, zastúpený opatrovníkom Centrum sociálnych služieb Bôrik, so sídlom Nitrianske Pravno, Žltá 319/25, v konaní zastúpený procesným opatrovníkom, obcou Nitrianske Pravno, o návrhu G. G. na vrátenie spôsobilosti na právne úkony, takto

rozhodol:

- I. Konanie o návrhu posudzovaného G. G., nar. X.X.XXXX, o vrátenie spôsobilosti na právne úkony, zastavuje.
- II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.
- III. Štátu náhradu trov proti účastníkom konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Navrhovateľ sa návrhom, podaným na tunajšom súde, dňa 23.11.2020 domáhal, aby súd rozhodol o čo i len čiastočnom vrátení mu spôsobilosti na právne úkony, pretože si myslí, že jeho zdravotný stav sa zlepšil.
2. Súd ustanovil G. G. procesného opatrovníka na zastupovanie v súdnom konaní, obec Nitrianske Pravno (uznesenie č.k. 12Ps/8/2020-24 zo dňa 18.12.2020).
3. Procesný opatrovník sa na pojednávanie neustanovil, neúčast' na ňom ospravedlnil. V súlade s ust. § 180 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), pojednával súd vo veci jeho neprítomnosti.
4. Dokazovaním, vykonaným na pojednávaní, vypočutím zástupcu hmotnoprávneho opatrovníka a súdom ustanovenej znalkyne, so zápisnicou o výsluchu posudzovaného, s obsahom znaleckého posudku súdom ustanovenej znalkyne, podaním procesného opatrovníka a obsahom pripojených spisov tunajšieho súdu, mal súd zistený tento skutkový stav veci:
5. Spôsobilosti na právne úkony bol G. G. pozbavený rozsudkom tunajšieho súdu č.k.13Ps/1/2009-42 zo dňa 22.4.2009. Dôvodom na jeho pozbavenie bolo, že trpel duševnou poruchou - Schizoafektívnou poruchou manického typu. Táto duševná porucha nebola len prechodná a v jej dôsledku nebol vôbec schopný robiť právne úkony. Rozsudkami tunajšieho súdu č. k. 7Ps/1/2010-51 zo dňa 29.9.2010 (právoplatný 3.11.2010), 12Ps/1/2011-30 zo dňa 19.7.2011 (právoplatný 12.8.2011), 11Ps/2/2012-23 zo dňa 18.9.2012 (právoplatný 15.11.2012) a 14Ps/7/2017-39 zo dňa 14.12.2018 (právoplatný 5.3.2019), tunajší súd opakovane zamietol návrh posudzovaného o vrátenie mu spôsobilosti na právne úkony. V konaniach vedených na tunajšom súde pod sp. zn. 12Ps/1/2011 a 11Ps/2/2012 súd navyše rozhodol aj o tom, že posudzovanému G. G. po určitý čas nepatrí právo na podanie návrhu o vrátenie spôsobilosti na právne úkony.

6. E. v zmysle ustanovenia § 243 Civilného mimosporového poriadku vykonal výsluch G. G. v zariadení, v ktorom je umiestnený. Na výsluchu, počas ktorého sa triasol, posudzovaný uviedol, že na podanom návrhu trvá. Zdravotný stav sa mu zlepšil. Už dva roky sa cíti lepšie, dokáže sa o seba postarať. Uživa lieky na psychiku. Voľný čas trávi pozeraním televízora a pracuje na alternatívnych motoroch.

7. Súd v priebehu konania nariadil vo veci znalecké dokazovanie znalkyňou z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie Psychiatria, MUDr. Máriou Majzlanovou, ktorá vo svojom, písomne vyhotovenom znaleckom posudku uviedla, že z psychiatrického hľadiska G. G. v súčasnosti trpí duševnou poruchou - Paranoidnou schizofréniou s ťažkým defektom osobnosti v chronickom priebehu. Ide o duševnú poruchu trvalého a nezvratného charakteru. Osobnosť posudzovaného, premorbídne najskôr poruchovo štrukturovaná, vývinovo zlomená v období ranej dospelosti rozvojom schizofrénneho ochorenia (na možnom podklade užívania drog), je v dôsledku dlhoročného chorobného procesu nefunkčná, málo integrovaná (znížene si uvedomujúca svoje „ja“, svoje schopnosti, možnosti a dôsledky svojho konania), nevykonná, znížene neprispôsobivá, s perzistujúcimi bludnými obsahmi v myslení, zvýšene ovplyvniteľná a manipulovateľná (i vo svoj neprospech), znížene odolná i voči bežnej záťaži, so zníženou emočnou reaktivitou, samostatnej existencie neschopná z dôvodu odkázanosti na pomoc a dohľad najmä v zložitých aktivitách. Jeho myslenie je procesom schizofrénneho ochorenia zasiahnuté, menej súvislé, extrapotenčne bludné (neprimerane svojim schopnostiam sa zaoberá projektovaním alternatívnych motorov), v zhoršenom stave inkohorentné (nesúvislé), odtrhnuté od reality, paranoidne bludné (s chorobným presvedčením o prenasledovaní jeho osoby), bez suicidálnych ideácií. Rozumovo-pamäťové funkcie sú procesuálne (chorobným procesom) poškodené, subnormné (podľa psychologického vyšetrenia). Autokritičnosť je chorobne narušená, úsudok a chápanosť sú oslabené, takisto schopnosť exekutívnych funkcií (plánovanie, organizovanie, predvídanie, sebakontrola), t.j. schopnosť samostatného myslenia a konania. Vôľovo-konatívne funkcie sú paticky (chorobne) narušené, nevykonné, s chorobným nedostatkom vôle a pasivitou. Prítomné sú paticky motivované aktivity a pseudoaktivity (projektovanie alternatívnych motorov, v minulosti maľovanie galaxie, nereálne cestovateľské plány...). Od roku 1990 je plne invalidizovaný z psychickej príčiny. Nie je schopný pracovnej činnosti, prevažne ani komplexných aktivít (zabezpečovanie si stravovania, udržiavania poriadku, samostatnej návštevy lekára, samostatného užívania liekov, vybavovania záležitostí na úradoch, účelnej manipulácie s finančnými prostriedkami a majetkom). Napriek dlhoročnému pobytu v chránených podmienkach ústavu, intenzívnej psychiatrickej liečbe a starostlivosti dochádza u neho opakovane (naposledy v r. 2020) k stavom zhoršenia ochorenia - relapsom, s nevypočítateľným, dezorganizovaným a neprispôsobivým správaním sa, aj s agresívnymi prejavmi voči klientom zariadenia a personálu, s potrebou hospitalizácie na psychiatrickom oddelení a s potrebou zintenzívnenia, resp. zmeny psychofarmakologickej liečby. Náhľad na duševné ochorenie je u neho len formálne. Na otázku, čo si myslí, že je duševne chorý odpovedal „áno“. Z chorobných prejavov spomenul len hlučnosť. Rozhodovať o svojej liečbe nie je schopný. Chýba u neho sebareflexia i schopnosť posúdenia konzekvencií (dopadov) duševnej choroby. Nie je schopný rozpoznať včasné príznaky zhoršovania sa ochorenia ani vyhľadať odbornú pomoc. Nie je spôsobilý sám si obstaráť svoje záležitosti a svoje konanie nie je schopný dostatočne ovládať. Vzhľadom na zistený zdravotný stav nie je schopný samostatne vykonávať žiadne právne úkony. Z dôvodu závažnej duševnej poruchy nie je posudzovaný schopný dostatočne posúdiť význam súdneho rozhodnutia a nie je schopný ani dostatočne vnímať priebeh súdneho pojednávania. Účasť na pojednávaní by mohla u neho vplývať nepriaznivo.

8. Procesný opatrovník a takisto zástupca hmotnoprávneho opatrovníka posudzovaného sa so závermi znaleckého posudku v celom rozsahu stotožnili.

9. Súdom ustanovená znalkyňa na pojednávaní na záveroch svojho znaleckého posudku v celom rozsahu zotrvala, pričom uviedla, že nepovažuje za potrebné ho akokoľvek doplniť. Zdravotný stav posudzovaného, jeho duševná porucha je trvalého charakteru. Menovaný sa lieči už dlhodobo, pričom u neho nedošlo k takej úzdreave, aby bol u neho čo i len čiastočný predpoklad vrátenia spôsobilosti na právne úkony. Posudzovaný vyžaduje kontrolu aj v takých aktivitách, ako je užívanie liekov. V prípade, ak by súd čo i len čiastočne vrátil posudzovanému spôsobilosť na právne úkony, mohlo by to viesť k seba poškodzovaniu posudzovaného a bol by rizikom aj pre svoje okolie.

10. Ing. Róbert Orság, riaditeľ opatrovníka nesvojprávneho, na pojednávaní uviedol, že je podľa neho absolútne vylúčené, že by bol posudzovaný spôsobilý na akokoľvek právne úkony. V určitej miere sa vie

o seba postarať, pod dozorom je schopný v určitej miere sa venovať nejakým aktivitám, seba obslužným úkonom. Menovaný je pod dozorom a vyžaduje 24 hodinovú starostlivosť.

11. Podľa § 10 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, nie je vôbec schopná robiť právne úkony, súd ju pozbaví spôsobilosti na právne úkony.

12. Podľa § 10 ods. 2 OZ, ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, alebo pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov či jedov je schopný robiť len niektoré právne úkony, súd obmedzí jeho spôsobilosť na právne úkony a rozsah obmedzenia určí v rozhodnutí.

13. Podľa § 10 ods. 3 OZ, súd pozbavenie alebo obmedzenie spôsobilosti zmení alebo zruší, ak sa zmenia alebo ak odpadnú dôvody, ktoré k nim viedli.

14. Podľa § 247 ods. 1 a 2 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), ak nie sú splnené podmienky na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony, zmenu obmedzenia spôsobilosti alebo navrátenie spôsobilosti, súd konanie zastaví. Ak sa konanie o zmenu obmedzenia spôsobilosti alebo o navrátenie spôsobilosti začalo na návrh osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, môže súd rozhodnúť, že ďalší takýto návrh môže podať najskôr po uplynutí šiestich mesiacov, ak zlepšenie alebo zmenu zdravotného stavu nemožno očakávať.

15. Zásahy do právnej spôsobilosti fyzickej osoby patria medzi najzávažnejšie zásahy do osobnostných práv človeka. Občiansky zákonník takýto zásah pripúšťa iba z dôvodu duševnej poruchy fyzickej osoby a v prípade, keď jej spôsobilosť na právne úkony je priamo ovplyvnená pôsobením alkoholických nápojov alebo návykových látok. Základnou podmienkou na obmedzenie alebo pozbavenie spôsobilosti na právne úkony je teda existencia duševnej poruchy (ktorá nie je len prechodná) alebo nadmerné používanie (zneužívanie) látok uvedených v zákone. Neschopnosť (úplná alebo čiastočná) urobiť právny úkon znamená všeobecnú neexistenciu svojprávnosti vo vôľovej, rozumovej a mravnej oblasti.

16. Zákon nehovorí o „duševnej chorobe“, ale o „duševnej poruche“, čo je širší pojem, pričom súčasne musí ísť o duševnú poruchu, ktorá má dlhodobý charakter. Môže ísť o poruchy vedomia, myslenia, narušenie pamäti alebo i rozumových schopností. V konaní o spôsobilosti na právne úkony sa preto súd musí zamerať predovšetkým na zistenie duševného stavu osoby, ktorej sa konanie bezprostredne týka, t. j., či táto osoba je skutočne postihnutá duševnou poruchou a či táto porucha dosahuje intenzitu predpokladanú ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Ďalším predpokladom rozhodnutia súdu v tomto konaní je zistenie, či osoba postihnutá duševnou chorobou je, alebo nie je schopná si z tohto dôvodu sama obstarávať svoje veci. Je vecou odborného medicínskeho posúdenia, ako bude duševná porucha diagnostikovaná. Súd nie je oprávnený, aby si sám vytváral úsudok o zdravotnom stave pacienta.

17. Súd po vykonanom dokazovaní, vychádzajúc z citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka, konanie o návrhu posudzovaného o vrátenie mu spôsobilosti na právne úkony zastavil, pretože nebol podľa právneho názoru súdu v súčasnosti predpoklad vrátiť, čo i len sčasti, posudzovanému jeho spôsobilosť na právne úkony. V konaní bolo preukázané výsluchom posudzovaného a hmotnoprávneho opatrovníka, predovšetkým však zo záverov znaleckého dokazovania, že posudzovaný i v súčasnej dobe trpí duševným ochorením - paranoidnou schizofréniou s ťažkým defektom osobnosti, v chronickom priebehu. Ide o duševnú poruchu trvalého a nezvratného charakteru. V dôsledku tejto duševnej poruchy nie je posudzovaný spôsobilý samostatnej existencie a je v podstate odkázaný na celodennú starostlivosť iných osôb. Posudzovanému chýba náhľad na toto ochorenie, z vlastného rozhodnutia by liečenie nepodstúpil a je u neho potrebný aj dohľad nad užívaním nutnej liečby. Nie je schopný rozhodovať o akejkoľvek zdravotnej a sociálnej starostlivosti, nie je schopný účelného hospodárenia s majetkom a financiami, ani samostatného vystupovania pred úradmi a inštitúciami. Vzhľadom na zistený zdravotný stav nie je posudzovaný dostatočne spôsobilý sám si obstaráť svoje záležitosti v celom rozsahu, je v starostlivosti psychiatrickej ambulancie, berie intenzívnu injekčnú a tabletkovú liečbu. Pre uvedenú poruchu bol opakovane hospitalizovaný v rôznych psychiatrických zariadeniach, vždy bol prijímaný v akútnom stave, často za asistencie rýchlej zdravotníckej pomoci, či polície. V zariadení, v ktorom sa nachádza, je už od roku 2009. Zariadenie zabezpečuje u neho dohľad nad užívaním liečby. Napriek starostlivosti u neho dochádza k recidívam jeho duševnej poruchy aj preto, že sa stal

voči niektorým liekom rezistentný a tieto lieky u neho prestali účinkovať. V anamnéze ochorenia sú údaje o ohrozovaní seba a okolia pod vplyvom bludov a halucinácií, opakované absencie liečby, úteky z oddelenia, opakovaná trestná činnosť, pokus o samovraždu, zadlžovanie sa, nevypočítateľnosť a duševnou poruchou znížený intelekt. Jeho zmenená osobnosť pod vplyvom duševnej choroby má sklon k zvýšenej sugestibilite a manipulovateľnosti s nízkou racionálnou kontrolou správania. Nie je schopný naďalej dostatočne zvažovať, posúdiť a vybrať najvhodnejšie prostriedky k dosiahnutiu cieľov a riešenia životných situácií. Neuvedomuje si úplný dopad svojho správania na seba a na svoje okolie.

18. Z výsledkov dokazovania vyplýva, že posudzovaný trpí závažnou duševnou poruchou trvalého charakteru aj v súčasnosti. Jeho stav sa od pozbavenia spôsobilosti na právne úkony ani čiastočne nezlepšil. Posudzovaný v dôsledku duševného ochorenia nie je schopný samostatnej existencie, je naopak odkázaný na celodennú starostlivosť zariadenia, v ktorom je umiestnený.

19. Vychádzajúc z vyššie uvedených zistení a čiastkových záverov súdu, dospel k záveru, že okolnosti existujúce v čase pozbavenia spôsobilosti na právne úkony posudzovaného sa nezmenili, G. G. trpí i v súčasnosti duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodná a v dôsledku ktorej nie je vôbec schopný robiť právne úkony. Súd preto konanie o návrhu navrhovateľa (posudzovaného) o vrátenie spôsobilosti na právne úkony podľa § 247 CMP zastavil.

20. O náhrade trov konania účastníkov súd rozhodol podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

21. Podľa § 251 ods. 1 CMP, trovy dôkazov platí štát (v konaní o spôsobilosti na právne úkony). Preto súd nepriznal štátu nárok na náhradu trov konania, ktoré pozostávali v odmene vyplatenej znalkyni.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je odvolanie prípustné v lehote 15 dní od jeho doručenia prostredníctvom tunajšieho súdu na Krajský súd v Trenčíne, písomne, v troch vyhotoveniach.

Odvolanie musí okrem všeobecných náležitostí (označenie súdu, ktorému je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, spisovú značku súdu) obsahovať oznámenie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa toto rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha. Odvolanie môže byť odôvodnené len skutočnosťami uvedenými v § 365 ods. 1 a 2 CSP.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného právneho predpisu.